

Nr 496.

Av herrar **Lithander** och **Olsson** i Staxäng, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 31, med förslag till lag om vissa ekonomiska stridsåtgärder.

Föreliggande lagförslag angående vissa ekonomiska stridsåtgärder, Kungl. Maj:ts proposition nr 31, har ju ursprungligen väsentligen tillkommit för att småföretag, som i allmänhet befunnits värnlösa inför de stora organisationernas maktutövning, skulle kunna beredas skydd för sin existens. Småföretagare, hantverkare och därmed likställda ha nämligen under senare tider fått lida synnerligen svårt under nämnda missförhållanden och reducerats i antal. Men det kan icke bestridas, att det ur social såväl som ur andra synpunkter skulle vara högst olyckligt, om de för vårt samhällsliv betydelsefulla grupper medborgare som småföretagare, hantverkare och därmed likställda utgöra skulle genom organisatoriska stridsåtgärder ytterligare decimeras. I Norge har man redan med aktgivande på utvecklingen härvidlag genomfört lagstadgande om att blockad ej får riktas mot företag, som utom medlemmar av företagarens familj, ej sysselsätta flera än tio arbetare. Vi anse det nödvändigt, att en motsvarighet till, vad som i norsk lag sålunda stadgats till skydd för mindre företagare, även intages i svensk lag, och att i sådant syfte 5 § i regeringens proposition nr 31 (motsvarande 12 § i trettonmannakommissionens förslag) ändras och kompletteras sålunda, att kollektiva stridsåtgärder förbjudas mot företag, som utöver familjemedlemmar sysselsätta högst tio oskylda. Vidare bör begränsningen »i anledning av tvist rörande arbetsförhållandet» utgå, enär stadgandet eljest skulle brista i effektivitet.

Till stöd för detta yrkande torde jämväl följande:

Den sakkunnige, professor R. Bergendal, framhåller i sin utredning (sid. 136), att samhället i allmänhet endast synnerligen försiktigt ansett sig för sina egna syften av största betydelse kunna kringskära medborgarnas individuella frihet och ekonomiska självbestämmelse. »Vid jämförelse härmed», framhåller den sakkunnige, »vore det en egendomlig inkonsekvens, om samhället skulle stillatigande åse, att dess medlemmar skulle av en organisation, vars syften äro av samhället okontrollerade, kunna mot sin vilja underkastas frihetsinskränkningar utan annan begränsning än den mycket otillräckliga, som betecknas av de rent faktiska maktförhållandena».

Professor Hassler anför i sin reservation till trettonmannakommissionens betänkande (Statens offentliga utredningar 1934: 16 sid. 93): »Det i 12 § stadgade skyddet för familjeföretag och arbete för egen räkning innefattar ett mycket begränsat realiserande av tanken, att småföretag böra erhålla

lagens skydd mot angrepp av mäktiga organisationer. Därest man nu ej vill gå så långt som i Norge d. v. s. fridlysa varje företag, som ej sysselsätter mer än tio anställda utöver innehavaren och hans familj, synes i varje fall företag, som icke har mer än fyra oskylda anställda böra tillförsäkras skydd mot angrepp i form av massåtgärd. Denna norm finnes angiven i 1 § lagen den 16 maj 1930 om arbetstidens begränsning och torde alltså kunna anses markera den gräns, vilken vår sociallagstiftning i sin arbetsreglerande verksamhet funnit sig ej böra överskrida. Givetvis bör då även gälla, att där högst fyra personer gemensamt bedriva rörelse eller utföra arbete för egen eller annans räkning de ej få angripas med blockad eller bojkott.»

Socialstyrelsen säger i sitt utlåtande över trettonmannakommissionens betänkande bl. a. följande (Statens offentliga utredningar 1934: 30, sid. 13):

»Det lär utomordentligt viktiga förutsättningar för framkomsten av ny företagsamhet, härigenom ganska avsevärt hämmas. Dugligheten och den personliga erfarenheten om yrket och dess arbetsförhållanden hos företagsledaren själv äro utomordentligt viktiga förutsättningar för framkomsten av ny företagsamhet, och det torde i betraktande härav få anses vara en för landets näringsliv viktig angelägenhet, att icke framkomsten av sådan ny företagsamhet hindras genom att ett alltför övermäktigt organisationsväsende tillåtes lägga sin hand över dylik verksamhet.

Påpekas må, att antalet småföretag är mycket betydande — en grund för ett närmare bedömande härutinnan torde den nu pågående företagsräkningen komma att lämna — och att den direkta nationalekonomiska betydelsen av deras produktion sannolikt är högst avsevärd. Även arbetsmarknadspolitiskt måste stor vikt tilläggas denna företagsamhet. Erfarenheten har visat, att småföretagen i regel äro i mindre mån än de stora företagen känsliga för växlingarna i konjunkturen och att de så tillvida representera en stabiliserande faktor på arbetsmarknaden. Härtill kommer, att hos dessa yppas vissa tillfällen till sysselsättning och arbetsförtjänst för arbetskraft med mindre gynnsamma förutsättningar att vinna användning på den större industriella arbetsmarknaden. I betraktande av det nu anförda kan det i och för sig anses vara ett allmänt intresse, att småföretagen beredas erforderligt skydd för fri och obehindrad verksamhet.» — — — — —

»Med hänsyn till det personliga moment, som gör sig gällande i arbetsförhållandet vid åtskilliga av småföretagen, kan en massåtgärd mot företaget komma att framstå såsom en ur den arbetsanställdes intressesynpunkt föga påkallad åtgärd, tillkommen för främjandet av honom tämligen ovidkommande organisatoriska och lönepolitiska syften. Icke desto mindre kan en

angripande förening tillfoga företaget betydande skada genom de mot det-samma vidtagna massåtgärderna. Det betydelsefullaste vapnet är härvid bojkotten och varublockaden.» — — — — —

»I betraktande av det nu anförda skulle det möjligen kunna övervägas, huruvida icke det i 12 § meddelade förbudet för vidtagande mot småföretag av massåtgärd i anledning av tvist rörande arbetsförhållande kunde begränsas till att avse bojkott och varublockad, medan friheten att vidtaga arbetsinställelse med arbetsblockad skulle lämnas obeskuren. Vid ett på så sätt begränsat skydd skulle knappast betänkligheter möta mot att utsträcka skyddet till att avse jämväl småföretag med ett visst antal lejda arbetare. Emellertid synas stora svårigheter möta även mot en anordning i enlighet med vad här diskuterats. Påpekas må endast, att de olika formerna av massåtgärder i sådant fall skulle behöva till sin innebörd närmare preciseras.»

I samma utlåtanden sid. 38 uttalar Sveriges Industriförbund: »I anslutning till Herr Hasslers reservation får Industriförbundet vidare hemställa att § 12 utvidgas så att den medger skydd även för sådana småföretagare, som sysselsätta ett mindre antal oskylda arbetare.»

Utlåtanden i samma syfte ha gjorts av bl. a. kommerskollegium, handelskammaren i Gävle, länsstyrelserna i Stockholm, Uppsala och Gävle.

Till sist må anföras följande:

Utdrag ur protokoll fört vid Sveriges Segelfartygsförenings ordinarie föreningsssammanträde i Sölvesborg den 9 februari 1935 kl. 1 e. m.

§ 21.

Beslöts att till riksdagens borgerliga partier rikta en enträgen vädjan att genomföra bestämmelser om, att kollektiv stridsåtgärd i anledning av tvist rörande arbetsförhållandena ej må vidtagas mot någon, som driver näring eller utför arbete med i genomsnitt per år mindre än tio i hans tjänst anställda eller att vidtagande av dylik åtgärd mot sådan person må bero på prövning av i förslaget till lag om vissa ekonomiska stridsåtgärder § 19 nämnd domstol, samt att uppmana de svenska småföretagarnas organisationer att instämma i denna vädjan.

Rätt utdraget betygar:

Carl Rudberg.

Delade meningar ha som synes kommit till uttryck om huruvida fridlysningen för småföretag skulle begränsas till tio eller fyra oskylda. Vi tillåta

oss påyrka att siffran sättes till tio i enlighet med det norska stadgandet, detta med stöd av de goda resultat, som detta stadgande i praktiken där kunnat uppvisa, icke blott i fråga om att uppehålla och stimulera småföretagskapen utan ock, eller rättare sagt, i ökade arbetstillfällen.

Vi tillåta oss alltså hemställa,

att under skyddet för familjeföretag (Kungl. Maj:ts prop. nr 31 § 5) inbegripas även andra företag, som ha högst tio anställda utom familjemedlemmar eller som gemensamt drivas av högst tio personer; att såsom familjemedlem jämväl angives avkomlings make, samt att begränsningen »i anledning av tvist angående arbetsförhållanden» utgår.

Stockholm den 15 februari 1935.

Edvard Lithander.

Ernst V. Olsson,
Staxäng.

I motionens syfte instämma:

Albert Johansson.

Linus Andersson.

T. V. Lundell.

Frans Hansson.

Carl Patric Ossbahr.
